

Ministerie van Verkeer en Waterstaat

Water

Waterveiligheid 21e eeuw

Synthesedocument

2 juni 2008

Ministerie van Verkeer en Waterstaat

Water

Waterveiligheid 21e eeuw

Synthesedocument

2 juni 2008

Redactie
Harm Albert Zanting
Daniëlle Noordam

In opdracht van DG Water, Ministerie van Verkeer en Waterstaat

Inhoudsopgave

1.	Inleiding 4
1.1	Aanleiding Waterveiligheid 21 ^e eeuw 4
1.2	Doel Waterveiligheid 21 ^e eeuw 4
1.3	Beleidscontext van WV21 5
1.4	Leeswijzer 6
1.5	Synthesebijeenkomst 17 april 2008 6
2.	Geactualiseerde waterveiligheidsbeleid op hoofdlijnen 7
2.1	Grondslagen waterveiligheidsbeleid 7
2.2	Waterveiligheidsbeleid in drie lagen: meerlaagsveiligheid 8
2.3	Waterbewustzijn in de maatschappij 10
3.	Preventie blijft de belangrijkste pijler 12
3.1	Van reageren naar anticiperen: toekomstgericht in toetsing en ontwerp van waterkeringen 13
3.2	Waterkeringen nieuwe stijl 14
3.3	Een betere norm voor de bescherming tegen overstromingen: de overstromingskans 16
3.4	Nieuwe normhoogten 19
3.5	Differentiatie 21
3.6	Financiering van de preventie 22
3.7	Preventie en bewustzijn 23
4.	Doorwerking van overstromingsrisico's in ruimtelijke inrichting 24
4.1	Binnendijkse gebieden 24
4.1.1.	Watersensitieve inrichting 24
4.1.2.	Vitale functies en kwetsbare objecten 26
4.1.3.	Compartimenteren 27
4.2	Ontwikkelingen in buitendijkse gebieden 29
5.	Rampenbeheersing: organisatorisch voorbereiden 31
5.1	Plannen en regie 32
5.2	Risicocommunicatie en handelingsperspectieven 35
5.3	Bestaande ruimtelijke reservering 38
Bijlage A	Beschrijving van aan WV21 gerelateerde projecten 40
Bijlage B	Deelnemers en werkwijze synthesebijeenkomst 44

1. Inleiding

1.1 Aanleiding Waterveiligheid 21^e eeuw

De basis voor het huidige Nederlandse beschermingsbeleid tegen overstromingen is in de jaren '50 van de vorige eeuw door de Deltacommissie gelegd.

Ons land is sinds die tijd niettemin ingrijpend veranderd. De economische waarde achter onze keringen, en ook het aantal bewoners, zijn de afgelopen decennia aanzienlijk toegenomen. In Nederland leven vandaag de dag 9 miljoen Nederlanders in overstroombare gebieden. In dit gebied wordt 65% van het Bruto Nationaal Product verdiend. Verder laten de klimaatscenario's van het KNMI voor de komende decennia een stijging zien van zowel de zeespiegel als de rivierafvoeren. De beschermingsopgave is dus veranderd door zowel sociaal-economische ontwikkelingen als klimaatverandering.

Waterveiligheid is daarmee een actueel thema, waaraan continu moet worden gewerkt, willen we de veiligheid in Nederland op het gewenste hoge niveau houden.

De urgentie om het beleid opnieuw te bezien wordt onderstreept door het verbeterde inzicht (door het studieproject Veiligheid Nederland in Kaart, VNK) in:

- de werking van waterkeringen, hetgeen kansen biedt om de normering voor primaire waterkeringen te moderniseren en
- het ruimtelijk en economisch beeld van een grootschalige overstroming en van de ontwrichtende gevolgen die dit kan hebben (ondermeer n.a.v. overstromingen in New Orleans en Oost-Europa).

Ook is er kritiek op de financieringsstructuur van de primaire keringen. De Commissie Vellinga heeft aanbevelingen gedaan. In de nota Waterveiligheid zal het kabinet haar standpunt innemen.

Met de brief aan de Tweede Kamer in december 2006 is vastgesteld dat actualisatie van het waterveiligheidsbeleid nodig was. In dit synthesedocument wordt beschreven hoe de aanpassingen kunnen worden vormgegeven.

1.2 Doel Waterveiligheid 21^e eeuw

Het doel van Waterveiligheid 21^e eeuw is het duurzaam beheersen van overstromingsrisico's op een maatschappelijk aanvaardbaar niveau.

1.3 Beleidscontext van WV21

Algemeen

In de Watervisie is aangekondigd dat de "actualisering van de waterveiligheid in de nota Waterveiligheid" één van de activiteiten is om Nederland klimaatbestendig te maken. De (ruimtelijke) doorwerking van het waterveiligheidsbeleid wordt verankerd in het Nationaal Waterplan.

Korte, middellange en lange termijn

Het project Waterveiligheid 21^e eeuw richt zich met name op de periode na 2015 en betreft de middellange termijn. Tot 2015 wordt, in het kader van waterveiligheid, gewerkt aan een aantal programma's, zoals het Hoogwaterbeschermingsprogramma, Ruimte voor de Rivier, Zwakke Schakels, Maaswerken en Adaptatieprogramma Ruimte en Klimaat.

Voor de langere termijn (2100, met een doorkijk naar 2200) werkt de Commissie voor Duurzame Kustontwikkeling (Commissie Veerman, Deltacommissie) aan een advies. Het advies betreft de kustontwikkeling in relatie met hogere afvoeren. In het advies zal worden aangegeven welke activiteiten nu en op de middellange termijn zouden moeten plaatsvinden. Het advies kan daarom consequenties hebben voor het waterveiligheidsbeleid tot 2040. Het langetermijnperspectief zal daarmee doorwerken in de definitieve nota Waterveiligheid.

Nationale Veiligheid

Het kabinet werkt vanuit de Strategie Nationale Veiligheid aan diverse generieke instrumenten om de territoriale, fysieke, economische en sociale veiligheid van het land te verbeteren. Hierin spelen op strategisch niveau een integrale aanpak volgens de veiligheidsketen en op operationeel niveau de veiligheidsregio's een centrale rol. De nota Waterveiligheid sluit hierbij aan en gaat specifiek in op het ramptype overstromingen. De nota bouwt verder voort op het Kabinetsstandpunt Rampenbeheersing Overstromingen en met name op de inzichten en de voortgang die op dit punt sinds 2007 is geboekt door de TMO (Taskforce Management Overstromingen). De TMO is actief tot en met eind 2008. Eventuele aanvullende uitkomsten die beleidsmatige verankering vergen, worden opgenomen in het Nationaal Waterplan.

Internationaal

Het nationale waterveiligheidsbeleid bevindt zich steeds nadrukkelijker in een internationale context. Met het van kracht worden van de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's (2007/60/EG) in 2007 is er zowel voor Nederland als voor de ons omringende landen een versterkte verplichting tot het inzichtelijk maken van overstromingsrisico's (ook voor de burger), van de manier waarop die risico's worden beheerst en vooral ook hoe die risicobeheersing over landsgrenzen heen wordt afgestemd. De nota geeft aan hoe de implementatie van de Richtlijn in Nederland ter hand zal worden genomen.

Bijlage A bevat een korte beschrijving van aan WV21 gerelateerde projecten.

1.4 Leeswijzer

In het voorliggende synthesedocument worden beleidskeuzes, als resultante van het beleidsontwikkelingstraject WV21, voorgesteld. De hoofdlijnen van het geactualiseerde waterveiligheidsbeleid zijn in hoofdstuk 2 weergegeven. In de hoofdstukken 3, 4 en 5 wordt in meer detail ingegaan op de voorgestelde inzet op de drie lagen van het waterveiligheidsbeleid.

De tekst vertegenwoordigt niet noodzakelijk het standpunt van Verkeer en Waterstaat of het kabinet.

Er loopt nog een aantal onderzoeken. Deze zijn in het stuk benoemd (cursieve tekst).

1.5 Synthesebijeenkomst 17 april 2008

Op 17 april 2008 heeft er een consultatie plaatsgevonden van de spelbepalers in het waterveiligheidsdomein. Tijdens deze synthesebijeenkomst zijn de voorgestelde beleidskeuzes systematisch besproken. Bijlage B bevat een overzicht van de deelnemers en een beschrijving van de werkwijze van 17 april.

In de voorliggende versie van het synthesedocument, zijn de in de consultatie voorgestelde verbeteringen verwerkt. Een aantal kwesties vergt nog nader onderzoek en/of debat. Deze kwesties zijn in de tekst in discussiekaders aangegeven. De resultaten van de bijeenkomst worden gebruikt als basis voor verdere verdieping en overleg en voor de nota Waterveiligheid.

In mei zal een aantal consultaties plaatsvinden met partners uit de regio, waarin de consequenties en de regionale doorvertaling van de voorgestelde beleidskeuzes worden besproken. Op 19 juni 2008 vindt een landelijke conferentie plaats, waarbij de voorgenomen beleidskeuzes worden gepresenteerd en besproken.

De nota Waterveiligheid zal naar verwachting in het najaar van 2008, voorafgaand aan het nationaal Waterplan, worden gepresenteerd.

2. Geactualiseerde waterveiligheidsbeleid op hoofdlijnen

2.1 Grondslagen waterveiligheidsbeleid

In deze eerste paragraaf staan de grondslagen waarop het beleid in de nota Waterveiligheid gebaseerd zal zijn.

.....
Beleidskeuze 2a
Toekomstgericht

Het waterveiligheidsbeleid wordt meer toekomstgericht. Dat wil zeggen dat keuzes steeds worden gebaseerd op de verwachtingen van de ruimtelijke, demografische en sociaal-economische ontwikkelingen en van de klimaatontwikkelingen in de komende decennia.

Argumenten

- De genoemde ontwikkelingen zullen de kwetsbaarheid van ons land verder vergroten. Het is noodzakelijk om te anticiperen op de ruimtelijke, sociaal-economische ontwikkelingen en de klimaatontwikkelingen (hydraulische belastingen).
- Deze keuze is in lijn met de bepalingen van de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's.

Consequenties

- Om goed te anticiperen op de onzekere toekomstige ontwikkelingen, zal flexibiliteit ingebouwd moeten worden, bijvoorbeeld in het ontwerp van waterkeringen en zullen activiteiten/maatregelen in samenhang moeten worden gezien.

.....
Beleidskeuze 2b
Risicobenadering als basis

De risicobenadering is de grondslag voor het waterveiligheidsbeleid. Dat wil zeggen dat de beleidskeuzes zijn gebaseerd op het beperken van de kans op een overstroming én op het beperken van de gevolgen van een overstroming.

Het waterveiligheidsbeleid is gericht op het beperken van maatschappelijke ontwrichting. Dat betekent met name het beperken van het aantal slachtoffers en van de economische schade.

Argumenten

- De zogenaamde risicobenadering is ook gangbaar voor andere maatschappelijke risico's (conform Strategie Nationale Veiligheid). Een risicobenadering betekent het onderkennen van het feit dat het tot nul reduceren van een kans op een ongewenste gebeurtenis nooit mogelijk zal zijn, ondanks alle inspanningen die we daar voor doen.
- De risicobenadering is niet nieuw. Ook de adviezen van de eerste Deltacommissie waren er op gebaseerd en in de norm verwerkt. Voortschrijdend technisch inzicht (o.a. uit VNK) wordt expliciet gemaakt.

-
- Allereerst nemen we maatregelen om de kans op een overstroming te verkleinen. Er blijft altijd een risico over en daarom nemen we aanvullend ook maatregelen om de gevolgen van een overstroming te verkleinen. Met deze explicitering van de risicobenadering wordt het scala aan strategieën en maatregelen om Nederland adequaat te beschermen tegen overstromingen uitgebreid. De aanpak leidt tot een robuuster en duurzamer waterveiligheidsbeleid.
 - Deze aanpak is eveneens verankerd in de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's.

Het discussiepunt over de manier waarop het aantal slachtoffers, dat valt als gevolg van een overstromingsramp, wordt meegewogen in het vaststellen van maatregelen (met name de normhoogte), wordt toegelicht in hoofdstuk 3.

Aandachtspunt 2b.1

Het blijkt moeilijk te zijn om onomkeerbare ecologische schade in de afweging mee te nemen. Mogelijk wordt hiervoor nog een bruikbare methode gevonden.

Consequenties

- Alle dijkkringgebieden worden opnieuw bekeken, met informatie vanuit VNK (Veiligheid Nederland in Kaart) en in het kader van de op te stellen mkba (maatschappelijke kosten-baten analyse). Waar nodig wordt het overstromingsrisico verlaagd, teneinde verbetering van welvaart en welzijn mogelijk te maken.

Aandachtspunt 2b.2

Wie betaalt de schade bij een overstromingsramp? De (verdeling van de) verantwoordelijkheid voor het financieren van de schade moet nog worden vastgesteld.

2.2 Waterveiligheidsbeleid in drie lagen: meerlaagsveiligheid

Inleiding

De twee genoemde grondslagen (beleidskeuze 2a en 2b) in combinatie leiden het kabinet tot het inzicht dat er meerdere 'lagen' van veiligheid nodig zijn om het overstromingsrisico in de toekomst te kunnen blijven beheersen.

Dit heeft een herkenbare relatie met de veiligheidsketen, die in het generieke veiligheidsbeleid wordt gebruikt om strategieën voor risicobeheersing te onderscheiden. De veiligheidsketen bestaat uit een vijftal schakels (proactie, preventie, preparatie, respons en nazorg). Het concept van meerlaagsveiligheid richt zich op een drietal lagen, waarin de vijf schakels van de veiligheidsketen terugkomen.

Omdat de toekomstige ontwikkelingen niet voor het hele land gelijk zullen zijn en omdat preventie en gevolgenbepalende maatregelen

ook gebiedsafhankelijk zijn, vereist de uitwerking van het beleidsconcept “meerlaagsveiligheid” maatwerk gebaseerd op de specifieke gebiedseigenschappen. Maatregelen hierbij zijn zowel fysiek (infrastructureel) als organisatorisch van aard.

.....
Beleidskeuze 2c
Eerste prioriteit: preventie

De eerste en belangrijkste laag van het waterveiligheidsbeleid is preventie: het voorkómen van een overstromingsramp is en blijft de hoogste prioriteit.

Argumenten

- Dat de prioriteit bij preventie ligt, is een voortzetting van de (succesvolle) strategie tot nu toe. Inzet op “sterke” dijken en ruimte voor de rivier blijft van belang. Welvaart en welzijn worden daardoor behouden en ontwikkeld. Deze strategie was al ingezet met het kabinetsstandpunt Rampenbeheersing Overstromingen.
- Per gebied zal een economische afweging gemaakt worden hoe groot de inzet op preventie zal zijn en welk restrisico acceptabel is. Economische studies komen zonder uitzondering tot de conclusie dat investeren in preventie meestal (veel) doelmatiger is dan investeren in alternatieve (gevolgenbeperkende) strategieën.

Consequenties

- Ruimtelijke reserveringen (voor waterkeringen, voor ruimte voor de rivier) zijn nodig om het preventiebeleid te realiseren.
- Economische afweging kan leiden tot vele economisch optimale veiligheidsniveaus, met andere woorden: differentiatie. De vraag is in welke mate de differentiatie wordt vastgelegd in normen (zie paragraaf 3.5).

.....
Beleidskeuze 2d
Tweede prioriteit: beperken gevolgen

De tweede en de derde laag van het waterveiligheidsbeleid zijn zowel gericht op het beperken van de gevolgen van het restrisico als op het werken aan een duurzame inrichting van de delta.

- **Doorwerking van overstromingsrisico's in ruimtelijke inrichting¹ – Door waterveiligheid een plaats te geven in de afwegingen bij de ruimtelijke ontwikkeling kunnen (onomkeerbare) schade en het aantal slachtoffers in bepaalde situaties worden beperkt.**
- **Rampenbeheersing – Goed voorbereid zijn op een rampsituatie is essentieel voor goed handelen in een rampsituatie. Met beperking van het aantal slachtoffers en schade als resultaat.**

Argumenten

- Een overstroming kan, ook in Nederland, niet worden uitgesloten. Ondanks alle inspanningen om de waterkeringen op peil te houden en het hoogwater waar nodig en mogelijk de ruimte te geven, is er geen absolute veiligheid. Daarom is voorbereiding op de (kleine) kans dat een overstroming plaatsvindt als tweede en derde laag noodzakelijk. Het voorkomen van onnodige schade en het redden van mensenlevens is een belangrijke overheidstaak.

¹ “ruimtelijke inrichting” behelst zowel de bestemming, als de inrichting, als het beheer van de ruimte.

-
- Aandacht voor waterveiligheid in ruimtelijke ontwikkeling en voorbereiden op een rampsituatie heeft ook een rol in het bevorderen en onderhouden van het waterveiligheidsbewustzijn van bestuurders, bedrijven en burgers en maakt tijdig anticiperen nodig.
 - Historisch heeft waterveiligheid praktisch geen rol gespeeld in de keuzes in de ruimtelijke ordening. Woninglocaties zijn vaak in diepe polders gepland. Om de écht ongewenste ontwikkelingen te voorkómen zal de rol van waterveiligheid in de r.o.-instrumenten een duidelijke verankering moeten krijgen. Hierbij zal onderscheid gemaakt moeten worden tussen bestaande en nieuwe situaties.

Consequenties

- Ruimtelijke reserveringen en bestemmingen zijn noodzakelijk waar het de gaat om de infrastructuur t.b.v. de rampenbestrijding (wegen hoog aanleggen, vluchtplaatsen).

2.3 Waterbewustzijn in de maatschappij

Inleiding

Waterveiligheid wordt gezien als een vanzelfsprekendheid. Er bestaat twijfel over het bespreekbaar maken van risico's, wat zou kunnen leiden tot paniek of imagoschade van Nederland. In de nota zal het kabinet aangeven waarom zij het waterveiligheidsbewust gedrag wil vergroten en hoe zij dat gaat vormgeven.

Met de nota wil het kabinet waterbewust gedrag bevorderen, om:

- voldoende draagvlak voor beschermingsmaatregelen te verkrijgen,
- watersensitieve ruimtelijke beslissingen te kunnen nemen,
- adequaat gedrag bij een dreigende overstroming te realiseren.

Het stimuleren en onderhouden van waterveiligheidsbewustzijn is een opgave die continue aandacht vergt. Het communiceren over risico's en de beheersing ervan is primair de verantwoordelijkheid van lokale bestuurders. Het Rijk stelt de lokale bestuurders in staat om dit te doen (door informatievoorziening, advisering, communicatie) en communiceert zelf ook (bv. Denk Vooruit). De inspanning wordt in eerste instantie gericht op bestuurders, professionals en overheidsinstanties en in tweede instantie op "bedrijven" en "burgers".

Argumenten

- Waterveiligheidsbewustzijn vergt permanent onderhoud. Vooral omdat overstromingsrampen vrijwel niet vóórkomen. Er is daarom geen vanzelfsprekende noodzaak om bewust te zijn van de gevolgen van een overstroming en daarop gedrag af te stemmen. Het is bovendien meestal niet duidelijk wat een ieder precies geacht wordt te doen of te laten.
- Het zijn vooral de overheden die verantwoordelijk zijn voor het op orde houden van de rampenbeheersing en die de juiste afwegingen moeten maken in de ruimtelijke ontwikkeling. Zij zijn vooral in staat

te handelen, en andere doelgroepen handelingsperspectief te bieden.

- Bedrijven zijn een relatief kleine groep, waarvoor effectieve maatregelen mogelijk zijn en die bij investeringsbeslissingen ook een handelingsperspectief hebben. Een gerichte keuze van de relevante groep bedrijven is noodzakelijk.
- Maatregelen ten behoeve van waterbewustzijn kunnen alleen effectief zijn als ze gecombineerd worden met andere beleidsinstrumenten, zoals wet- en regelgeving, financiële prikkels of fysieke maatregelen. Bewustzijn alleen leidt niet tot gedragsverandering.

Consequenties

Er bestaan verschillende middelen ten behoeve van het stimuleren van waterveiligheidsbewustzijn bij andere partners.

- Regionaal maatwerk, dialoog en goede inventarisaties van het krachtenveld vooraf laten gaan aan participatieprocessen.
- Bij preparatie en zelfredzaamheid: eerst lokale bestuurders risicobewust maken, in aanvulling op TMO en dijkkringgesprekken. Ze dan ondersteunen en stimuleren met middelen als risicokaarten, elementen in het straatbeeld, voorbeeldprojecten (noodkoffer) etc., zodat ze handelingsperspectief voor burgers kunnen bieden. Zonodig met middelen als wet- en regelgeving en verzekeraarbaarheid steviger aansturen.
- Pas als lokale bestuurders aan inwoners handelingsperspectief kunnen bieden, is meer generieke risicocommunicatie richting burgers en bedrijven zinvol en verantwoord.
- Generieke strategieën voor waterbewustzijn: educatie en burgerschap (trots op Nederland als waterland) dragen bij aan een gestage, positievere bewustwording van water en vormen zo de basis voor de kansen en oplossingskant.
- Het Rijk continueert campagnes zoals "Nederland leeft met water" en "Denk Vooruit".
- BZK communiceert direct met de burger over overstromingsrisico's. De campagne die dit najaar van start gaat heeft als thema overstromingen. Er is afstemming nodig met WV21 en met de campagne Nederland leeft met water.

3.Preventie blijft de belangrijkste pijler

De eerste laag van het waterveiligheidsbeleid betreft het voorkómen van een grootschalige overstroming. Dit is altijd al de belangrijkste en succesvolle pijler onder het Nederlandse waterveiligheidsbeleid geweest, en zal dit ook in de toekomst blijven.

Preventie - het voorkómen van overstromingen - vindt plaats door middel van fysieke maatregelen. De waterbeheerder (RWS) zorgt er bijvoorbeeld voor dat er voldoende ruimte is in het rivierbed om de waterstanden niet te hoog te laten oplopen. Daarnaast zorgt de waterbeheerder (waterschappen) er voor dat de waterkeringen voldoende hoog en sterk zijn om de maatgevende belasting te weerstaan. Dit stelt eisen aan de functie en inrichting van de ruimte van de rivier én in de nabijheid van de waterkeringen. Bijvoorbeeld dat er voldoende ruimte beschikbaar is en blijft.

In de programma's Ruimte voor de Rivier en Maaswerken ligt er veel nadruk op het matigen van de extreme waterstanden door ruimte te geven aan het water: dijkverlegging, verlagen van uiterwaarden, opruimen van obstakels. Ook wordt het stroomprofiel actief onderhouden met bijvoorbeeld baggerwerkzaamheden en zijn er regels die het buitendijks bouwen aan banden leggen.

Tegelijk wordt er ingezet op projecten en programma's gericht op het versterken van de waterkeringen zelf. Het Deltaplan Grote Rivieren is vrijwel afgerond en het programma Zwakke schakels voor de Kust is vol in uitvoering. Daarbij wordt vaak extra ruimte voor de waterkering gezocht; landwaarts of zeewaarts. Ook in het hoogwaterbeschermingsprogramma wordt gewerkt aan het versterken van de waterkeringen zelf.

De preventie is zo'n belangrijk onderdeel van de waterveiligheidsstrategie dat er normen zijn vastgelegd in de wet. Direct of indirect wordt met de normen per gebied vastgelegd hoe groot de kans is dat er een overstromingsramp plaats kan vinden. Deze kansen op een overstromingsramp zijn in Nederland vergeleken met andere landen erg klein.

In de nota Waterveiligheid wordt geactualiseerd preventiebeleid ontwikkeld, met name over de waterkeringen. Het concept van ruimte voor het water/rivier blijft een belangrijk onderdeel van het beleid. De actualisatie richt zich op toekomstgericht toetsen en ontwerpen, ander type normstelling, mogelijk strengere normen, ontwikkelen van nieuwe waterkeringconcepten.

3.1 Van reageren naar anticiperen: toekomstgericht in toetsing en ontwerp van waterkeringen

In Nederland bestaat een traditie om de waterkeringen te ontwerpen en bouwen op basis van historische tijdsreeksen. Daarbij wordt ontworpen op de in de toekomst verwachte omstandigheden. De voorspelde klimaatverandering onderstreept de noodzaak daartoe. Daarom wordt de toekomstgerichtheid in toetsing en ontwerp in het geactualiseerde beleid expliciet verankerd.

.....
Beleidskeuze 3a
Toekomstgericht ontwerpen

Het ontwerp van nieuwe primaire waterkeringen en van verbeteringen aan bestaande primaire waterkeringen wordt gebaseerd op de verwachte hydraulische situatie aan het eind van de levensduur van de kering.

Argumenten

- Een investering in het aanleggen van een nieuwe waterkering of in het verbeteren van een bestaande waterkering (bijvoorbeeld na afkeuring in de toetsronde) moet er voor zorgen dat de waterkering weer tot het einde van de vastgestelde levensduur in orde is. In de eerste plaats omdat werken aan de waterkering meestal grote overlast in de omgeving veroorzaakt en ook omdat in één keer goed investeren in de regel uit kostenoverwegingen voordelig is.
- In de regel zal gerekend worden met een levensduur van keringen van ongeveer 50 jaar (te rekenen vanaf het moment van afronden van het werk). In veel gevallen wordt bij waterkeringconstructies ook gewerkt met een periode van 100 jaar.
- Er wordt rekening gehouden met de te verwachten ontwikkelingen in waterstanden, golfaanval, e.d.; de zogenaamde hydraulische randvoorwaarden. Deze ontwikkelingen zullen vooral het gevolg zijn van de klimaatverandering. Ontwikkelingen in de economie en de demografie, die invloed zouden kunnen hebben op de gevolgen van een overstroming, worden niet in het ontwerp van de waterkering meegenomen, maar in de evaluatie en eventuele herziening van de normen (beleidskeuze 3j).
- Om te anticiperen op klimaatverandering, is het nodig om toekomstgericht te ontwerpen.

Aandachtspunt 3a.1

Toekomstgericht ontwerpen heeft niet alleen betrekking op de ontwikkelingen in de hydraulische randvoorwaarden. Het kan ook zijn dat met het ene ontwerp gemakkelijker kan worden ingespeeld op veranderende omstandigheden dan met het andere ontwerp. Een ontwerp dat flexibel (gemakkelijk aanpasbaar) is heeft de voorkeur. Een precieze definitie van dit concept en de vertaling in een beleidskeuze moet nog plaatsvinden.

Elke zes jaar wordt getoetst of de primaire waterkeringen voldoen aan de norm uit de Waterwet. Getoetst wordt of de waterkering voldoet aan de hydraulische belasting die over 10 jaar wordt verwacht. Tijdens de toetsing wordt mede beoordeeld of het beheer van het rivierbed voldoet aan de afspraken.

Argumenten

- De toetsfrequentie wordt gelijk getrokken met de plancyclus van de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's. Dit betekent dat elke zes jaar alle keringen getoetst worden. In het wetsvoorstel Waterwet is om deze reden al in een zesjaarlijkse cyclus voorzien.
- In de regel verloopt er tussen het moment van afkeuren en het opleveren van de aangepaste waterkering een periode van maximaal 10 jaar (besluitvorming, ontwerp, uitvoering). Door te toetsen op de maatgevende waterstanden en golfaanval die over 10 jaar worden verwacht, wordt bereikt dat de keringen blijvend aan de norm voldoen. Er wordt op deze manier expliciet voldoende tijd ingeruimd om de benodigde maatregelen te treffen als een kering onder de norm dreigt te komen
- Bij de toetsing van rivierkeringen dient ook beoordeeld te worden of er nog steeds voldoende "ruimte in het rivierbed" zit. Met andere woorden: wordt de kans op een overstroming niet ontoelaatbaar vergroot door te hoog oplopen van de waterstanden bij een maatgevende afvoer.

Consequenties

- De hydraulische randvoorwaarden waaraan getoetst wordt dienen in het toetsvoorschrift ondubbelzinnig te worden vastgelegd. De te hanteren randvoorwaarden worden afgeleid uit een realistisch (midden) scenario.

Aandachtspunt 3b.1

De manier waarop de ontwerp- en toetsrandvoorwaarden worden afgeleid uit de verschillende toekomstscenario's moet nog worden vastgesteld en onderbouwd.

Op dit moment wordt gewerkt aan het verder vormgeven van het preventiebeleid. Hierbij wordt aandacht besteed aan het verder vormgeven van normen in overstromingskansen, de uitwerking van toetsrandvoorwaarden, de normdifferentiatie en de financiering van de preventie.

3.2 Waterkeringen nieuwe stijl

In Nederland is er veel kennis en ervaring met het ontwerpen en bouwen van waterkeringen. Er wordt permanent geïnvesteerd in nieuwe technieken en nieuwe concepten, waarmee ofwel de kans op een ramp, ofwel de gevolgen daarvan, ofwel de kosten van waterkeringen kunnen worden gereduceerd. Recent worden veel nieuwe ideeën naar voren gebracht. Deze kunnen grofweg in drie groepen worden verdeeld:

- Brede waterkeringen, overstromingsbestendige dijken, intrinsiek veilige dijken, eilanden voor de oever/kust, vooroevers, "dubbelwands tanker". Deze concepten hebben gemeen dat ze meer ruimte vergen. Hier bestaat een relatie tussen preventie en gevolgenbeperking, omdat bij een eventuele overstroming minder schade zal optreden.
- Verbeteren van de bestaande dijkvormen: dijkdeuvels, bekledingen verbeteren met kunststoffen. Deze concepten hebben gemeen dat ze de kwaliteit (stabiliteit) van de dijk verbeteren, zonder dat meer ruimte nodig is. Er bestaat een relatie met de ontwerprandvoorwaarden van waterkeringen.
- Verbeteren van de monitoring van de toestand van de waterkeringen: ijkdijk, Flood Control 2015, inzet RS-technieken (Remote Sensing). Deze concepten hebben gemeen dat ze de kans op falen bij niet-maatgevende omstandigheden reduceren. Er is een relatie met de toetsing van waterkeringen en de rampenbestrijding.

Zeker met het oog op de verwachte verhoging van de belasting door klimaatverandering is het belangrijk om te investeren in deze nieuwe concepten en ruimte te reserveren indien nodig.

.....
 Beleidskeuze 3c
 Ruimte voor de waterkeringen

Nieuwe concepten voor waterkeringen, waarbij zowel de kans op, als de gevolgen van een overstroming kunnen worden gereduceerd, worden actief ontwikkeld. Waar dat mogelijk en economisch verantwoord (kosten-baten efficiënt) is worden ze in de praktijk toegepast. Op kansrijke plaatsen wordt een brede zone rond de waterkering ruimtelijk gereserveerd en wordt bezien of functiecombinaties mogelijk zijn.

Argumenten

- De stroom suggesties voor nieuwe innovatieve concepten voor de waterkeringen lijken kansrijke ideeën te bevatten. Het is de moeite waard om ze goed te onderzoeken (technisch, functioneel, ruimtelijke inpassing) en in de praktijk uit te proberen.
- Voor een deel van de nieuwe concepten is meer ruimte nodig (brede zones). Om de toepassing in de toekomst mogelijk te houden en/of te maken is ruimtelijke reservering noodzakelijk.
- Een deel van de concepten voor bredere waterkeringen maken medegebruik van de kering(szone) voor andere functie mogelijk. Dat schept kansen voor verbetering van de ruimtelijke kwaliteit.
- De ruimte voor een brede waterkering zal niet op alle plaatsen beschikbaar zijn of komen. Daarom is de brede waterkering geen *over all* concept en zullen ook de innovaties die minder ruimte vergen gestimuleerd moeten worden.
- Bij toepassing van bijvoorbeeld de "overstromingsbestendige" dijk ontstaat er wateroverlast in plaats van een overstromingsramp. De mogelijke wateroverlast heeft vervolgens consequenties voor de ruimtelijke ontwikkeling achter de kering en de mate van inzet op rampenbeheersing. Voor de lange termijn lijkt dit een interessant concept.

Op dit moment wordt een quick scan uitgevoerd naar de haalbaarheid van de zogenaamde "onbezijkbare dijken".

.....
Beleidskeuze 3d
Voorkeur voor ruimte voor de rivier

In het rivierengebied hebben maatregelen die meer ruimte geven aan de rivier de voorkeur boven verder verhogen van de waterkeringen.

Argumenten

De voorkeur voor ruimte voor de rivier zit nu niet in het hoogwaterbeschermingsprogramma. Dat komt omdat het programma Ruimte voor de Rivier nog loopt. Het gedachtegoed (beleidsprioriteit) krijgt voor de periode daarna een krachtige plek.

3.3 Een betere norm voor de bescherming tegen overstromingen: de overstromingskans

Aanleiding

In de huidige wet op de waterkeringen worden de normen voor de primaire keringen uitgedrukt in de kansen op die waterstanden en golfhoogtes die de keringen nog net kunnen weerstaan. In technische termen zijn dit de *overschrijdingskansen*. Dat wil zeggen: de kans dat de waterstand hoger wordt dan de maatgevende waterstand. De gedachte achter deze systematiek is dat bij de maatgevende waterstand de waterkering geacht wordt nog veilig te zijn. Deze systematiek drukt niet de werkelijke kans op een overstroming uit, maar is daar van afgeleid.

.....
Beleidskeuze 3e
Norm gebaseerd op overstromingskans

In de waterwet worden normen vastgelegd voor de kans dat een dijkkring mag overstromen. In het algemeen geldt er per dijkkring één klasse.

Uitzonderingen kunnen zijn de dijkringen die te maken hebben met verschillende bedreigingen (vanuit zee, IJsselmeer, rivier). Deze dijkringen kunnen verschillende normen hebben voor de verschillende bedreigingen.

Aandachtspunt 3e.1

In de voorgestelde beleidskeuze staat een norm voor een dijkkring. Het is ook mogelijk om normen voor dijkringdelen in de wet vast te leggen. Het belangrijkste voordeel van normen voor dijkringdelen is dat daarmee recht gedaan kan worden aan verschillende risico's binnen een dijkkring. De belangrijkste nadelen zijn onduidelijkheid (moeilijk uit te leggen) en een (te) groot aantal verschillende deelgebieden met eigen normen.

Aandachtspunt 3d.2

In de voorgestelde beleidskeuze staat een norm voor een overstromingskans. De systeemtoets van VNK zal extra inzicht geven in de consequenties van het overstappen op een nieuw normtype.

Argumenten

- Het geactualiseerde waterveiligheidsbeleid is gebaseerd op de risicobenadering. De ene kant van de risicobenadering wordt gevormd door de kans op een overstroming. Het voorgestelde type norm benadert de werkelijke kans op een overstroming beter en is daarmee directere toepassing van de risicobenadering. Niet alleen bij het vaststellen van de normhoogtes, maar ook bij de toetsing.
- Een normering in overstromingskansen zorgt voor het expliciet benoemen van faalmechanismen van de waterkeringen. Door VNK is veel kennis ontwikkeld over mechanismen waarop een kering kan bezwijken onder de waterdruk. Daardoor kan het beheer en onderhoud ook expliciet daarop worden gericht, met prioriteit voor de “zwakste schakels”.
- De norm uitgedrukt in overstromingskansen sluit beter aan bij het intuïtieve begrip van de kans op een overstroming. In de huidige situatie interpreteren de meeste burgers, bedrijven en bestuurders de overschrijdingskans ten onrechte als “de kans dat er een overstromingsramp zal plaatsvinden”. Het maatschappelijk draagvlak voor dit type norm wordt daarom hoger beoordeeld dan de huidige “overschrijdingskansennorm”.
- De uitvoerbaarheid van het werken met dit type norm is niet veel lastiger dan bij de oude overschrijdingskansennorm. Immers in de toetsing en in het ontwerp worden de andere faalmechanismen ook al betrokken en in VNK wordt veel aanvullende ervaring opgedaan. Wel zullen de methoden moeten worden aangepast en gebruiksvriendelijk worden gemaakt.
- Het alternatief - een normering van het overstromingsrisico (product van kans en gevolg) - wordt niet wenselijk geacht. In de eerste plaats omdat het normeren van de twee grootheden in één getal de zaak minder transparant maakt en niets zegt over de sterkte van de waterkering, iets waar Nederland aan hecht. Daarnaast, omdat het toetsen van de gevolgen in de praktijk naar verwachting niet voldoende goed en vlot mogelijk zal zijn.

Argumenten voor differentiatie binnen dijkkring

- Differentiatie binnen een dijkkring kan gemotiveerd worden als de gevolgen van een falende waterkering sterk verschillen voor delen van de gehele ring. Een concreet voorbeeld hiervan is de dijkkring Noord-Holland. Dit gebied wordt vanuit het westen bedreigd door de zee en vanuit het oosten door het IJsselmeer. Bij falen van de zeekering overstroomt het gebied snel, met veel water en zoutschade. Ook in het huidige normeringstelsel wordt voor beide richtingen een andere normhoogte gehanteerd.
- Er kan ook aanleiding zijn tot differentiatie binnen een dijkkring in geval van potentieel lokaal extreme gevolgen (milieu, ziekenhuis, etc.). In die gevallen wordt de differentiatie niet gezocht in de normstelling, maar in gevolgenbeperking (zie hoofdstuk 4).

Consequenties

- De overgang van toetsing per dijkvak (onder het huidige regime) naar toetsing per dijkkring betekent dat het denkbaar is dat er

regionaal verschillen in dijkhoogten ontstaan. In de besluitvorming en in de communicatie moet er goed aandacht gegeven worden aan de uitlegbaarheid van deze verschillen.

Aandachtspunt 3e.3

Hoe om te gaan met de "eenvoud" van gelijke dijkhoogtes gekoppeld aan voorspelde waterstanden, ten opzichte van de "volledige" norm van overstromingskansen? Dit vergt zorgvuldig formuleren en goed doordenken van de consequenties voor het lokale bestuur.

- Toetsinstrumenten en modellen aanpassen (nog te ontwikkelen, op basis van VNK en huidig toetsinstrumentarium), inclusief de wijze waarop de ontwikkelingen in het buitenwater worden meegenomen.
- Ontwerpleidraden aanpassen, met daarin verankerd het concept van robuust ontwerpen
- Het ligt voor de hand om de feitelijke overstap naar het nieuwe normtype tegelijk te doen met de overstap naar nieuwe normhoogtes.
- De overstap moet worden begeleid met voldoende communicatie naar waterbeheerders, bestuurders en de maatschappij.

Aandachtspunt 3e.4

Uitwerken van de relatie tussen het waterkeringbeheer en het rivierbedbeheer. Wat wordt precies genormeerd? Wie beslist hoe aan de norm wordt voldaan?

Op dit moment wordt gewerkt aan het verder vormgeven van het preventiebeleid. Hierbij wordt aandacht besteed aan het verder vormgeven van normen in overstromingskansen, de uitwerking van toetsrandvoorwaarden, de normdifferentiatie en de financiering van de preventie.

De resultaten van de systeemtoets van de VNK-methode worden in mei opgeleverd. Aan de hand van deze uitkomsten kan gepeild worden of de door WV21 ingezette koers realistisch is.

.....
Beleidskeuze 3f
Keuze van de maatregelen

Het resultaat van de zesjaarlijkse toetsing wordt door het Rijk – in overleg met de waterbeheerders – verwerkt in een investeringsprogramma, waarmee de geconstateerde gebreken binnen de periode van 10 jaar worden verholpen.

Argumenten

- Toetsen moet gevolgd worden door verbeteren. Er is getoetst op een periode van 20 jaar vooruit, dus die periode is ook beschikbaar om maatregelen te nemen.
- Deze beleidskeuze is niet bijzonder nieuw. Er is immers nu ook een hoogwaterbeschermingsprogramma. Het is wel wat scherper omdat beleidsmatig wordt uitgesproken dat achterstand volledig ingelopen zal worden.

3.4 Nieuwe normhoogten

Inleiding

Een directe aanleiding voor WV21 was het inzicht dat de economische waarde en het aantal inwoners "achter de waterkeringen" zodanig waren toegenomen, dat herijking noodzakelijk was. Daarbij werd in eerste instantie gedacht aan normhoogten en de ruimtelijke differentiatie van die normen.

Binnen VNK worden feiten verzameld over de gevolgen van een overstroming. Op basis van een kosten-batenanalyse kunnen economisch optimale veiligheidsniveaus worden berekend. Op basis daarvan kunnen weer nieuwe normhoogten afgeleid worden. VNK wordt in 2010 afgerond en een complete mkba wordt ook in 2010 verwacht. Op basis van de kengetallenkosten-batenanalyse (kkba) kan in de nota Waterveiligheid al wel de richting aangegeven worden. Er is een indicatie dat in een aantal gebieden extra bescherming economisch doelmatig is.

.....
Beleidskeuze 3g
Tenminste gelijkwaardig aan huidige
fysieke veiligheid

De nieuwe (toets)normen zullen voor alle dijkringen tenminste zorgen voor een kans op een overstromingsramp die gelijkwaardig is aan de huidige fysieke veiligheid.

Argumenten

- Een lager veiligheidsniveau dan het huidige niveau is in maatschappelijk/politieke zin niet aanvaardbaar. Ook niet als de mkba dat in economische zin wel zou rechtvaardigen.

.....
Beleidskeuze 3h
Normhoogte: aantal te verwachten
slachtoffers en mkba

De hoogte van de norm voor de kans op een overstroming van een dijkkring wordt gebaseerd op twee criteria:

- **Aantal te verwachten slachtoffers.**
- **De economische doelmatigheid van de investering, op basis van een maatschappelijke kosten-batenanalyse.**

Argumenten

- Net als bij alle infrastructuurinvesteringen (MIRT) zal via de mkba de economische doelmatigheid van de aan de normhoogte gekoppelde investeringen moeten worden beoordeeld. In die mkba-benadering wordt ook de rationele economische waarde van de slachtoffers meegenomen, evenals andere aspecten zoals ecologie, cultuur-historie, landschap, e.d.
- Voor een deel van Nederland wordt verwacht dat de kans op een overstromingsramp verkleind zal moeten worden, omdat het aantal inwoners en/of het geïnvesteerd vermogen aanzienlijk is gegroeid.
- Het kan zijn dat de uitkomst van de mkba leidt tot een normhoogte, waarbij de kans op een groot aantal slachtoffers maatschappelijk te groot wordt beoordeeld. Dan kan op grond van het aantal te verwachten slachtoffers een strengere norm worden gesteld.

Consequenties

- De concept-resultaten van de kengetallenkosten-batenanalyse geven een indicatie dat voor een aantal gebieden normaanscherping noodzakelijk zou kunnen zijn.
- De invloed van het concept van de overstromingsbestendige dijken op de normhoogte zal verder onderzocht moeten worden.

Er loopt een onderzoek naar het meewegen van de groepsrisico's en individuele risico's op het gebied van overstromingen.

Aandachtspunt 3h.1

Er is nog geen duidelijkheid over de manier waarop het aantal slachtoffers, dat valt als gevolg van een overstromingsramp, wordt meegewogen in het vaststellen van maatregelen (met name de normhoogte). Of de vergelijking met andere risicodomeinen (b.v. externe veiligheid) bruikbare inzichten oplevert is niet zeker.

De financiële consequenties van het geactualiseerde waterveiligheidsbeleid worden op dit moment verder onderzocht.

Op termijn zal een uitgebreide mkba uitgevoerd worden.

Een gedegen nader onderzoek naar systeemwerking² kan tot een scherper inzicht in systeemwerking leiden en het wellicht mogelijk maken om er rekening mee te houden bij de vaststelling van nieuwe normen. Onderzoek naar systeemwerking zal in ieder geval plaatsvinden voor riviergebonden overstromingsrisico's in de Randstaddijkkringen (14, 15 en 44). Hierbij spelen de categorie c-keringen die op dit moment als compartimenteringskering functioneren, een belangrijke rol.

.....
Beleidskeuze 3i
Tijdpad invoering nieuwe normen

De nieuwe normen (nieuw type en nieuwe hoogten) worden in 2010 vastgesteld.

Daarna zullen deze nieuwe normen in werking treden bij de (vierde) toetsingsronde die start in 2013.

Argumenten

- Toepassen van de nieuwe normen in 2013 is in lijn met de implementatie van de Europese Richtlijn Overstromingsrisico's.
- In werking treding in 2011 zien experts als moeilijk haalbaar. Aan de waterkeringbeheerders (waterschappen en Rijkswaterstaat) wordt gevraagd een uitvoerbaarheidstoets te doen. Veel partijen vinden een overstap in 2013 of 2016 meer realistisch.

² In het riviereengebied kennen we positieve en negatieve systeemwerking. Positieve systeemwerking treedt op als een rivierdijkring overstroomt de waterstand in de rivier daalt en daardoor de overstromingsdreiging van aan de overzijde van de rivier of stroomafwaarts gelegen dijkringen afneemt. Negatieve systeemwerking treedt op als een dijkring overstroomt en vanuit deze dijkring naastgelegen dijkringen overstroomt of een andere aangrenzende rivier(tak) extra water krijgt te verwerken. Daardoor kunnen weer andere dijkringen overstroomt en zo voort. Dit effect wordt ook wel cascadowerking genoemd.

Iedere 12 jaar worden de normhoogten en de toepassing van het normenstelsel geëvalueerd. Waar nodig worden de normen aangepast.

Argumenten

- De 12 jaarlijkse evaluatie komt overeen met de huidige 10 jaarlijks evaluatie in de wet waterkeringen, aangepast aan de 6 jaarlijkse toetsperiode.
- Het ligt niet voor de hand dat elke 12 jaar alle normhoogtes ook daadwerkelijk zullen veranderen. In de regel gaan dit soort normen grofweg een periode van 50 jaar mee.
- De 12 jaarlijkse evaluatie zal ook gericht zijn op het functioneren van het stelsel (toetsing, werkzaamheden, investeringsprogramma).
- Er kan worden overwogen om de herziening van de normen in fasen uit te voeren, zodat niet alle dijkringen van Nederland in één keer aan de beurt zijn. Op die manier kunnen investeringen gelijkmatiger in de tijd worden verdeeld. Aandachtspunt hierbij is dat er extra (onbedoelde) differentiatie kan optreden.

3.5 Differentiatie

Inleiding

De risicoanalyse van de Deltacommissie (1956) heeft geresulteerd in een differentiatie van de normen in een beperkt aantal categorieën. Ook in het geactualiseerde waterveiligheidsbeleid zal het wettelijke beschermingsniveau niet voor elke dijkkring gelijk zijn. Differentiatie is nodig omdat er regionale verschillen zijn in economische waarden en in gevolgen in termen van mensenlevens. Daarnaast zijn er verschillen in de typen bedreigingen. Er zal worden gezocht naar een vergelijkbare wijze van clustering van dijkringen als in het huidige beleid. Daarbij is er draagvlak voor mogelijkheden om binnen een dijkkring extra bescherming te bieden aan kwetsbare gebieden.

In het huidige veiligheidssysteem zijn ook onzekerheden aanwezig. Onzekere gegevens van de ondergrond van dijken of statistische onzekerheid van te verwachten waterstanden of rivierafvoeren zijn hier voorbeelden van. In de overstromingskansenmethodiek worden de onzekerheden expliciet meegenomen. Hierdoor hoeft een dijkontwerp niet iedere keer te wijzigen als gevolg van nieuwe inzichten.

De normen voor kansen op overstroming worden ingedeeld in een beperkt aantal klassen (vergelijkbaar met huidige situatie).

Argumenten voor beperkt aantal klassen

- Omdat er in het ontwerp van waterkeringen verschillende onzekerheden een rol spelen, wordt er geen exacte norm per dijkkringgebied vastgelegd, maar wordt een aantal klassen van normen gedefinieerd. In de praktijk zijn de verschillen in dijkhoogte tussen verschillende normklassen al beperkt. Vanwege de onzekerheden heeft het weinig meerwaarde om normen nauwkeuriger te definiëren.

-
- Een groter aantal klassen leidt tot een onoverzichtelijk aantal. Het suggereert een nauwkeurigheid die veelal niet concreet kan worden duidelijk gemaakt. Ook zal het gemakkelijk leiden tot frequenter verzoeken om bijstelling (naar boven) van de norm voor een dijkkring op grond van een verandering in het gebied.
 - Een kleiner aantal klassen kan voor bepaalde gebieden leiden tot een hoger veiligheidsniveau dan noodzakelijk (als meerdere gebieden dezelfde norm krijgen, waarbij “naar beneden afronden” onwenselijk is).

Aandachtspunt 3k.1

Behalve het aantal klassen, is ook het verschil tussen de hoogste en de laagste klasse (en de klassenintervallen) een belangrijk onderwerp. Dit is nog onderwerp van studie.

3.6 Financiering van de preventie

Na de tweede toetsing is er kritiek gekomen op het proces van genereren van financiële middelen voor de versterkingsprojecten. Daarop hebben de UvW en VenW advies gevraagd aan de Commissie Vellinga over mogelijke financieringstructuren voor de lange termijn. In de nota Waterveiligheid zal aangegeven worden hoe de financiering van de primaire keringen tot stand zal komen. Dit betreft het kabinetsstandpunt in reactie op het advies van deze commissie. De volgende opties liggen nu voor.

1. De financiering voor het versterken van de primaire waterkeringen door waterschappen wordt opgebracht uit de algemene middelen van het Rijk en beschikbaar gesteld volgens de bestaande systematiek van de Wet op de waterkering (huidig systeem) en verbeteringen, bijvoorbeeld door aan te geven dat een jaar na de toetsing duidelijkheid is over het hoogwaterbeschermingsprogramma en bijbehorende financiële middelen.
2. De financiering wordt geheel of gedeeltelijk opgebracht uit de eigen middelen van de beherende waterschappen. Voor deze mogelijkheid zijn twee varianten in beeld: de variant dat de waterschappen gezamenlijk de volledige financiering uit eigen middelen opbrengen en de variant dat het Rijk hierin (al dan niet tijdelijk) nog gedeeltelijk bijdraagt aan een grotendeels door de waterschappen zelfstandig opgebracht budget. In beide varianten bestaat de mogelijkheid om het door de Commissie Vellinga genoemde vereveningsprincipe toe te passen.

Over de financiering van de primaire keringen wordt op dit moment standpunt ingenomen door het Rijk en de waterschappen.

3.7 Preventie en bewustzijn

Werken aan een 'regionale veiligheidsfilosofie' wordt gestimuleerd via samenwerking, dialoog en participatie. Daarmee wordt bijgedragen aan voldoende draagvlak voor concrete, fysieke beschermingsmaatregelen.

Argumenten

- Besluitvorming over fysieke beschermingsmaatregelen tegen overstromingen, zoals dijkverzwaring of rivierverruiming, vergen nu ook al een zorgvuldig participatieproces. Dit werkt in principe al bewustzijnverhogend bij de deelnemers en de maatschappelijke omgeving, inclusief de (regionale) media.
- Bij deze besluitvorming wordt voortaan ingezet op 'Inspraak Nieuwe Stijl', waardoor naar verwachting de kwaliteit van het participatieproces nog verder zal toenemen, en daarmee ook het waterbewustzijn.
- Bij het opstellen van een volwaardige 'regionale veiligheidsfilosofie' wordt bovendien de interactie met partners uit de veiligheidskolom gezocht, te weten politie, gemeenten, brandweer, GHOR, verenigd in de Veiligheidsregio. Samenwerking met de veiligheidsregio op het terrein van preventie is nog onontgonnen terrein. Vroegtijdig contact leggen t.b.v. een concrete aanleiding als preventieve maatregelen zal zeer bijdragen aan de noodzakelijke waterbewustzijnsverhoging in de veiligheidsregio's.

Consequenties

- Er is een mogelijk negatieve relatie tussen het treffen van preventieve maatregelen enerzijds, en de 'sense of urgency' anderzijds.

4. Doorwerking van overstromingsrisico's in ruimtelijke inrichting

Een overstroming kan, ook in Nederland, niet worden uitgesloten. Ondanks alle inspanningen om de waterkeringen op peil te houden en het hoogwater waar nodig en mogelijk de ruimte te geven, is er altijd een restrisico. De natuur kan ons immers altijd voor verrassingen plaatsen en de mogelijkheid van een opzettelijk veroorzaakte doorbraak mag niet worden uitgesloten. Daarom is voorbereiding op de (kleine) kans dat een overstroming plaats vindt als tweede en derde laag noodzakelijk. Deze tweede en de derde laag van het waterveiligheidsbeleid zijn gericht op het beperken van de gevolgen van het restrisico. Het voorkomen van onnodige schade en het redden van mensenlevens is een belangrijke overheidstaak.

In dit hoofdstuk wordt de inzet van het kabinet op de tweede laag, de duurzame ruimtelijke ontwikkeling ingevuld. Onder het begrip "ruimtelijke ontwikkeling" wordt zowel de bestemming, als de inrichting, als het beheer van de ruimte verstaan. Hierbij kan onderscheid worden gemaakt tussen de directe omgeving van de waterkering (dit is verwerkt in hoofdstuk 3.2), het binnendijkse gebied en het buitendijkse gebied.

4.1 Binnendijkse gebieden

4.1.1. Watersensitieve inrichting

We weten inmiddels steeds meer over de kans op en het mogelijke verloop van overstromingen. De kwetsbaarheid van specifieke gebieden krijgen we nauwkeuriger in beeld. Onderzoeken als Veiligheid Nederland in Kaart, Nederland Later (MNP) en Aandacht voor Veiligheid dragen hieraan bij. Hieruit blijkt dat de schade (mens, milieu en materieel) bij een overstroming, en daarmee de maatschappelijke ontwrichting, groot kan zijn. Dit wordt ook bevestigd in de Nationale Risicobeoordeling die het kabinet periodiek uitbrengt in het kader van Nationale Veiligheid. De vraag is met welke maatregelen we de gevolgen van een overstroming kunnen en willen beperken. Het vinden van het antwoord is voor een belangrijk deel een regionale opgave. Het Rijk doet hier handreikingen voor en stelt waar nodig randvoorwaarden.

Bij ruimtelijke ontwikkeling moet expliciet worden afgewogen of aanvullende gevolgenbeperkende maatregelen nodig zijn om het restrisico te beperken.

Beleidskeuze 4a
Expliciet afwegen van
overstromingsrisico's bij ruimtelijke
ontwikkelingen

Argumenten

- 100% veiligheid bestaat niet en het kan wenselijk zijn gebieden in Nederland daarop in te richten dat als het onverhoopt misgaat de gevolgen (schade, slachtoffers) beperkt blijven.
- Ook dit beleid is onderdeel van de risicobenadering. Als er door nieuwe ontwikkelingen significante veranderingen in het risico ontstaan, is er een afweging te maken óf en zo ja hoe aanvullende maatregelen nodig zijn om de toename van het risico te beperken.
- Via deze beleidslijn kan tijdig worden geanticipeerd op ontwikkelingen zoals klimaatwijziging en economische veranderingen.
- Dit is een uitwerking van duurzaam waterbeleid, zoals beschreven in het Beleidsprogramma en de Watervisie van het kabinet.

Consequenties

- Het Rijk stimuleert dat het beperken van overstromingsrisico's een zichtbaar onderdeel wordt van waterplannen (zoals geregeld in de nieuwe Waterwet), die de basis vormen voor een doorwerking in rijks- en provinciale structuurvisies (onder de nieuwe wRO). In de structuurvisies worden de kaders voor locatiekeuze en aangepast bouwen gegeven.
- In de watertoets wordt expliciet aandacht gegeven aan de gevolgen van een eventuele overstromingsramp, om af te wegen of aanvullende maatregelen nodig zijn. Hiermee wordt invulling gegeven aan 'water als ordenend principe'.
- Gegeven de historische context, is de verwachting dat de nadruk zal liggen op inrichtingsmaatregelen en beheer en minder op locatiekeuzes (bestemmingen).

.....
Beleidskeuze 4b
Afwegingskader Klimaatbestendige
Inrichting voor een verdere uitwerking

De doorwerking van overstromingsrisico's in ruimtelijke ontwikkeling wordt uitgewerkt in het Afwegingskader Klimaatbestendige Inrichting (uitvoeringsagenda ARK – is in ontwikkeling).

Een methode voor risicozonering biedt handvatten om de doorwerking van overstromingsrisico's verder vorm te geven.

In het Afwegingskader Klimaatbestendige Inrichting wordt de waterveiligheidsopgave in samenhang gezien met andere wateropgaven (ook wateroverlast en watertekort) en andere beleidskwesties zoals biodiversiteit en hittestress.

Op dit moment loopt er een studie naar risicozonering. De resultaten worden eind mei opgeleverd.

Aandachtspunt 4b.1

Reserveringen van ruimte die ingezet kan worden om flexibel om te gaan met onverwachte (onvoorspelde) ontwikkelingen (onzekerheden) is mogelijk belangrijk.

Een 'watersensitieve ruimtelijke ontwikkeling wordt gestimuleerd via dialoog en interactie met bestuurders en professionals. Met name in het kader van voorbeeldprojecten, waarbij zichtbaar voorbeeldgedrag wordt geëtaleerd. De beïnvloedingsstrategie gaat parallel met wet- en regelgeving en financiële prikkels.

Argumenten

- Willen bestuurders 'verstandige' ruimtelijke beslissingen nemen, dan is regionaal maatwerk geboden. Alleen kennis van het watersysteem en het krachtenveld ter plaatse kan tot een verstandige bestuurlijke afweging leiden.
- Het Rijk kan dit regionaal besluitvormingsproces stimuleren met wet- en regelgeving, zoals versterken van de watertoets, of klimaatbestendig maken van bouwvergunningen. Ook financiële prikkels als subsidies voor watervast bouwen of het stimuleren van pilotprojecten helpen.
- Regionale bestuurders kunnen verder gestimuleerd worden tot watersensitieve ruimtelijke ontwikkeling door bijvoorbeeld boegbeelden en goede voorbeelden uit te vergroten.
- Pas als regionale bestuurders de voorwaarden geschapen hebben om regionale watersensitieve ruimtelijke ontwikkeling van de grond te krijgen, kan redelijkerwijs van burgers en bedrijven gevraagd worden dat zij bij hun vestigingskeuze en eigen inrichtingskeuzen rekening houden met mogelijke overstromingen.

Consequenties

- Proactie en preparatie (volgens de terminologie van de veiligheidsketen) dienen in samenhang bekeken te worden, juist ook voor waterbewustzijn. Immers, nadenken over gevolgenbeperking in concrete, lokale situaties werkt bewustzijnverhogend en agendavormend. Bewoners die zich zorgen maken over hun eigen veiligheid zijn een formidabele stok achter de deur voor bestuurders die ruimtelijke beslissingen nemen.

4.1.2. Vitale functies en kwetsbare objecten

Inleiding

Bij herstel en wederopbouw speelt de beschikbaarheid van vitale infrastructuur een cruciale rol. Nog voor de zomer worden de veiligheidsregio's benaderd over vitale infrastructuur. Zowel vanuit het ministerie van BZK in algemene zin, als vanuit de TMO specifiek wordt gericht op overstromingen. Inzet is tevens om de rollen en de reikwijdte van bevoegdheden te bespreken en waar nodig te verhelderen. Het is noodzakelijk dat de veiligheidsregio's zicht krijgen op de diverse factoren die de prioriteitstelling bij herstel en wederopbouw beïnvloeden.

Onder vitale functies worden die functies verstaan, waarvan het cruciaal is dat deze ten tijde van een ramp blijven functioneren. Dit teneinde maatschappelijke ontwrichting te voorkomen. De belangrijkste

vitale functies zijn waterkeringen, ICT, energievoorziening en drinkwatervoorziening.

Bij kwetsbare objecten gaat het om objecten die door overstroming potentieel grote bijzondere risico's voor economie, mens, milieu en cultureel erfgoed kunnen opleveren. De bescherming van niet-zelfredzamen verdient speciale aandacht. Dat betekent dat instellingen met bewoners die moeilijk kunnen worden geëvacueerd (onder andere zorginstellingen en gevangenissen) extra bescherming verdienen. Daarnaast is er aandacht voor bijvoorbeeld objecten waar gevaar is voor ontoelaatbare milieuschade en objecten waarbij bijzondere kwetsbare cultuurhistorische en ecologische waarden in het geding zijn.

.....
Beleidskeuze 4d
Beter beschermen van kwetsbare
objecten en vitale functies

Het kabinet ziet er op toe dat het ontwerp en beheer van vitale functies gericht is op het voldoende blijven functioneren tijdens een overstromingsramp.

.....
Beleidskeuze 4e
Beter beschermen van kwetsbare
objecten en vitale functies

Het kabinet stimuleert dat de sectoren die verantwoordelijk zijn voor de kwetsbare objecten, maatregelen nemen om het aantal slachtoffers en de schade bij een mogelijke overstroming te beperken. De overheid zal zorgdragen voor regelmatige informatievoorziening.

Deze maatregelen kunnen zowel in de sfeer van fysieke maatregelen (aangepaste bouwvormen) als in de organisatorische maatregelen (rampenplannen) liggen.

Argumenten

- Vitale functies zijn van zó groot belang bij het voorkomen van maatschappelijke ontwrichting als gevolg van een overstroming, dat die functies goed beschermd moeten worden.
- Alleen in die gevallen waar de gevolgen groot en van (nationaal) belang zijn en de kosten voor maatregelen onevenredig hoog, kan extra bescherming (uit de algemene middelen) aan de orde zijn.

Consequenties

- Voordat de beleidskeuze definitief wordt gemaakt, zullen de consequenties goed doordacht moeten worden.
- De verantwoordelijkheden van de verschillende partijen (inclusief bedrijven en burgers) zullen vastgesteld moeten worden.
- Hierbij zal extra aandacht besteed moeten worden aan hulpbehoevenden.

4.1.3. Compartimenteren

Waar het gaat om fysieke ingrepen voor het beperken van het restrisico blijft de voorkeur voor het kunnen beheersen van een overstroming leidend om schade te beperken. Uit onderzoek blijkt dat het met tussendijken opdelen van dijkringen in gebieden van kleinere omvang perspectief kan bieden (compartimenteren). In de afgelopen jaren is in een landsdekkende verkenning onderzoek gedaan naar de mogelijke toekomstige inzet (kosten, voor- en nadelen) van compartimenteren.

In vervolg op het kabinetsstandpunt RBO zijn in de compartimenteringstudie in vijf dijkringen (Centraal Holland, Flevoland, Rijn en IJssel, Betuwe/Culemborger Waarden en Maaskant) case studies uitgevoerd teneinde een scherper beeld te krijgen van de effectiviteit, rentabiliteit en inpasbaarheid van compartimenteringsdijken en meer algemene aandachtspunten te identificeren.

Het kabinet ziet compartimentering (in een beperkt aantal dijkringen) als een mogelijke fysieke maatregel op maat. Eventuele inzet van compartimenteringsdijken is vooral een afweging op regionaal niveau.

Argumenten

- Om het restrisico (in termen van zowel economische waarde, als slachtofferpotentieel) te verminderen kan het opdelen van geselecteerde dijkringen zinvol zijn.
- In een aantal gebieden kunnen met het opwaarderen van bestaande obstakels in het landschap tot compartimenteringsdijk de potentiële gevolgen van een overstroming op een economisch doelmatige manier verminderd worden.
- Voor sommige gebieden is het, op basis van een kosten-baten-analyse, zinvol compartimentering verder uit te werken. Eerste resultaten van de landelijke verkenning geven een indicatie dat de aanleg van een compartimenteringsdijk langs het Amsterdam-Rijnkanaal in de Betuwe, Tieler- en Culemborgerwaarden, rendabel is.

Consequenties

- De verandering van overstromingsrisico's aan beide kanten van de compartimenteringsdijk dient in beeld te worden gebracht op basis waarvan aanvullende inrichtingsmaatregelen (risicocompensatie) afgewogen moeten worden.
- De aanleg van nieuwe infrastructuur moeten eveneens worden bezien in het licht van vermindering van overstromingsrisico's.
- In de nota Waterveiligheid wordt een besluit genomen over de mogelijke planvorming van de compartimenteringsdijk langs het Amsterdam-Rijnkanaal.
- Indien sprake is van boven-regionaal belang, kan het Rijk het initiatief nemen tot de aanleg van een compartimenteringsdijk.
- Er zullen afspraken gemaakt moeten worden over het onderhoud van de compartimenteringskeringen.
- Sommige categorie c-keringen zijn compartimenteringskeringen. De effecten van de inzet op compartimentering heeft invloed op bestaande compartimenteringskeringen. De uitwerking hiervan zal nader onderzocht moeten worden.

Op dit moment wordt de laatste hand gelegd aan afronding van de compartimenteringstudie.

4.2 Ontwikkelingen in buitendijkse gebieden

Aanleiding

In buitendijkse gebieden vindt de ruimtelijke ontwikkeling plaats op eigen risico van de initiatiefnemer. De overheid heeft kaders en randvoorwaarden gesteld aan buitendijkse ontwikkelingen in relatie tot het rivier/bakbeheer en de veiligheid binnendijks. Gevraagd wordt aan de overheid om aan te geven hoe moet worden omgegaan met waterveiligheid in deze gebieden.

.....
Beleidskeuze 4g
Nieuwe ontwikkelingen in buitendijks
gebied

De beleidslijnen voor buitendijkse gebieden bieden het rijkskader voor beheer in het hoofdwatersysteem. Het Rijk stimuleert het nemen van gevolgenbeperkende maatregelen in buitendijkse gebieden.

Decentrale overheden maken de afweging of zij voorwaarden willen stellen aan aanvullende veiligheid in buitendijkse gebieden.

Aandachtspunt 4g.1

In deze paragraaf moet het onderscheid tussen buitendijkse gebieden langs de kust, langs de grote meren en langs de rivieren nog worden doorgevoerd.

De inzet van het Rijk is om bij buitendijkse nieuwe ontwikkelingen gevolgenbeperkende maatregelen te stimuleren. Voor de rampenbestrijding is het van belang dat de overheden conform de wettelijke kaders rampenplannen opstellen en zorgdragen voor de rampenbestrijding.

Argumenten

- Er wordt geen wijziging van beleid voorgesteld. Op basis van de Wet beheer rijkswaterstaatswerken (Wbr) worden activiteiten in buitendijkse gebieden gereguleerd (via vergunningen) vanuit het belang van het infrastructurele waterbeheer (o.a. behoud afvoeren bergingsfunctie).

Consequenties

- Indien de initiatiefnemer (gemeente, bedrijf, particulier) weet dat de kans op een overstroming groot is en/of dat de gevolgen van een overstroming aanzienlijk zijn, heeft hij/zij een eigen verantwoordelijkheid. De zorgplicht van de overheid is hier beperkt.
- Schadebeperkende maatregelen kunnen bijvoorbeeld bestaan uit seizoensgebonden verblijf, evacuatie goed regelen, waterbestendig bouwen en inrichten.
- Adequate informatie over de ligging van kwetsbare gebieden en de risico's (kansen en gevolgen) door de lokale of regionale overheid is een voorwaarde.

Aandachtspunt 4g.2

Er is discussie over de verantwoordelijkheden van verschillende partijen in de buitendijkse gebieden. Sommigen vinden dat het kabinet ook zorg moet dragen voor de veiligheid in buitendijkse

gebieden. Anderen zijn van mening dat het eigen verantwoordelijkheid is. Verzekeraarheid kan een oplossing zijn, en zal verder onderzocht moeten worden.

Aandachtspunt 4g.3

De overheid zou een informatieplicht kunnen aangaan. Nog te doordenken: hoe ligt de verantwoordelijkheid als de hydraulische omstandigheden anders blijken te zijn dan in de voorlichting aangegeven. Wie is dan verantwoordelijk?

5. Rampenbeheersing: organisatorisch voorbereiden

Zoals in hoofdstuk 4 is beschreven, zijn de tweede en de derde laag van het waterveiligheidsbeleid gericht op het beperken van de gevolgen van het restrisico. In dit hoofdstuk wordt de inzet van het kabinet op de derde laag, de rampenbeheersing, ingevuld.

Een scenario als de overstroming van de kust met de zeer beperkte evacuatiemogelijkheden laat zien dat de veiligheid van Nederland in de responsfase niet optimaal kan worden gewaarborgd. Dit heeft geleid tot de prioriteit voor preventiemaatregelen. Maar omdat risico's nooit volledig kunnen worden uitgesloten, blijft het van belang de responsfase stevig in te richten.

Het kabinet acht de organisatorische voorbereiding op rampen van groot belang. In het kabinetsstandpunt Rampenbeheersing Overstromingen is reeds aangegeven dat bestuurders en professionals, maar ook burgers en bedrijven goed voorbereid moeten zijn op een overstroming. Op het gebied van de organisatorische voorbereiding op een overstroming constateerde het standpunt nog belangrijke tekortkomingen in de planvorming, de aansturing en de logistiek. Aanvullende maatregelen werden noodzakelijk geacht om het overstromingsrisico op dit punt te beheersen. Hiervoor introduceerde het kabinetsstandpunt de Taskforce Management Overstroming (TMO), met als opdracht de voorbereiding in 2008 op peil te brengen. De navolgende doelstellingen en instrumenten zijn mede gebaseerd op de nieuwe inzichten die de TMO heeft laten ontstaan en op de dynamiek die de TMO heeft gecreëerd.

Bij de vormgeving van de responsfase moet het accent liggen op generieke capaciteiten: capaciteiten die bij een verscheidenheid aan dreigingen benodigd zijn. Uiteraard dient hier wel een kosten/baten afweging te worden gemaakt. Dit betekent dat niet zonder meer ingezet kan worden op een grootschalige operatie van het vernieuwen of inrichten van opvanglocaties om deze overstromingsbestendig te maken. Ook wordt, hoewel we weten dat er een tekort is, niet geadviseerd tot aanschaf van extra middelen (verkenningshelikopters, vletten, transportcapaciteit) of inzet van extra personeel (voor *crowd control* etc).

Het kabinet wil nadrukkelijk appelleren aan de eigen verantwoordelijkheid van burgers waar het gaat om (de voorbereiding op) rampen en crises. Dit betekent dat de overheid burgers ook in staat moet stellen om deze verantwoordelijkheid te nemen en over te gaan tot (zelf)redzaam gedrag. Bijvoorbeeld door het bieden van handelingsperspectieven en het wegnemen van belemmerende factoren.

5.1 Plannen en regie

Een (dreigende) overstromingsramp is een zaak van nationaal belang, waarbij het primaat voor de bestrijding van de ramp in de regio ligt. Het Rijk zorgt voor benodigde voorbereidingen op nationaal niveau en stelt kaders voor de uitwerking op regionaal en lokaal niveau. Het Rijk ziet er actief op toe dat de veiligheidsregio's en waterbeheerders de instrumenten hebben en benutten specifiek voor overstromingen, zoals goede plannen, systemen en samenwerkingsverbanden.

Aandachtspunt 5a.1

In de tekst zal het onderscheid tussen bedreigingen vanuit zee (kust), meer en rivier duidelijker moeten worden gemaakt.

Argumenten

- Vanaf 2009 is naar verwachting de Wet op de Veiligheidsregio's van kracht. Deze regelt de verantwoordelijkheidsverdeling tussen overheden en creëert een nieuwe vorm van verlengd lokaal bestuur, de veiligheidsregio. Hierin worden de geneeskundige hulpverlening en brandweer op regionaal niveau gebundeld onder een veiligheidsbestuur bestaand uit de burgemeesters. Daarnaast zijn er afspraken vastgelegd voor de samenwerking tussen de andere hulpverleningsdiensten. Met name met de politieregio's, maar ook met Justitie, Defensie en de waterschappen.
- Omdat overstromingen de meeste regio's kunnen treffen en bovendien in de regel regio-overschrijdend zullen zijn heeft het Rijk een taak om in de aanpak hiervan samenhang te brengen en dit ook actief te ondersteunen en waar nodig de regie te nemen.
- Hierbij is nadrukkelijk de koppeling met het Project Nationale Veiligheid (PNV) gewaarborgd. PNV en TMO werken beiden aan het inzichtelijk maken van verbeterpunten met betrekking tot preparatie, respons en nazorg bij grootschalige overstromingen.
- De processen, systemen en verbanden die hiermee voor het ramptype overstromingen tot ontwikkeling komen dragen in belangrijke mate bij aan de algehele kwaliteit en slagvaardigheid van de veiligheidsregio's. Hiervoor zijn per 2009 door het Rijk doelstellingen geformuleerd.

Consequenties

- Er moet met voorrang een landelijk operationeel evacuatieplan worden opgesteld op basis van bestaande capaciteiten met daarin o.a. een landelijk verkeers(management)plan, een plan voor (eerste) opvang en verzorging en een reddingsplan;
- De landelijke regie op de operationele inzet door een landelijk operationele staf moet met voortvarendheid worden vormgegeven;
- Er moet een inventarisatie worden opgesteld van de huidige uitwijklocaties voor (landelijke en regionale) crisiscentra tegen de achtergrond van de eisen van de overstromingsscenario's;
- Er moet een landelijk systeem voor uniforme informatievoorziening en –uitwisseling tussen alle niveaus en bestuurlijke en functionele kolommen (NETCENTRIC) worden ontwikkeld en geïmplementeerd;

- Er dient nader onderzoek te komen naar de robuustheid van de communicatie-infrastructuur;
- Er dient een advies te komen hoe zicht gehouden kan worden op de niet-zelfredzame mensen in de samenleving, met inachtneming van privacy wetgeving;
- Er moet eind 2008 een concreet plan van aanpak gereed zijn voor het vergroten van de zelfredzaamheid van de burger en het bedrijfsleven waarin voor een aantal geografische gebieden die als urgent worden aangemerkt, doelen zijn geformuleerd en maatregelen zijn beschreven. Over de (co)financiering van deze maatregelenpakketten moet dan ook duidelijkheid zijn;
- “Voorbereid zijn en blijven” zal van zowel Rijk als regionale overheden (met name veiligheidsregio’s maar ook waterbeheerders) jaarlijks in de orde van €5 miljoen vragen voor training, oefening, actualisatie van planvorming en informatiesystemen. Deels is dit al begroot als onderdeel van bestaande (wettelijke) taken. Voor het Rijk wordt de inzet op €2 miljoen per jaar geschat met ingang van 2009.
- Als een ramp zich daadwerkelijk voordoet (of concreet dreigt), dan zal in de regel zeer snel opgeschaald worden naar nationale regie door het ministerie van BZK. Maatregelen op nationaal niveau zoals inzet van het leger en afsluiten van snelwegen t.b.v. evacuatie moeten op dat niveau worden genomen en gecoördineerd.

.....
 Beleidskeuze 5b
 Preparatie op een overstromingsramp

Vanaf 2009 zal in alle veiligheidsregio’s in Nederland de voorbereiding op een crisissituatie als gevolg van een overstroming in volle gang zijn.

In crisisplannen en draaiboeken wordt aandacht gegeven aan:

- **evacuatie, vluchtplaatsen, niet-zelfredzame deel van de bevolking;**
- **toezicht en beheer van vitale functies, communicatiemiddelen, reddingsmiddelen, e.d.;**
- **preventieve maatregelen (te nemen door waterbeheerders) vlak voor de (dreigende) overstroming (bijvoorbeeld zandzakken)**

Aandachtspunt 5b.1

De beleidskeuze was erg gedetailleerd uitgewerkt. Het bovenstaand tekstvoorstel is algemener en minder stellig gemaakt.

Aandachtspunt 5b.2

Op orde in 2009 lijkt geen haalbare kaart, daarom is de beleidskeuze dat de voorbereiding in 2009 op volle gang is. Een realistische planning moet nog worden uitgewerkt in overleg met BZK.

Aandachtspunt 5b.3

De rol van dijkbewaking moet nog in dit hoofdstuk worden verwerkt.

Aandachtspunt 5b.4

Ook in deze laag nadrukkelijker de kba opnemen.

In de uitvoering van deze activiteiten wordt de nadrukkelijke koppeling gelegd met het project Nationale Veiligheid.

Verkeer en Waterstaat en de waterschappen dragen ervoor zorg dat actuele informatie over weer- en watersystemen (waterstand en keringen) alsmede prognoses en scenario's hiervoor op een systematische manier beschikbaar en bruikbaar zijn voor het algemeen bestuur.

Argumenten

- Deze beleidskeuze bevestigt de lopende afspraken.
- De waterbeheerders (Rijkswaterstaat en de waterschappen) zijn het beste in staat om de noodzakelijke metingen en berekeningen uit te voeren voor de bij hen in beheer zijnde objecten. In het Landelijk Draaiboek Hoogwater en Stormvloedcrises wordt voorzien in een Landelijke Coördinatie commissie Overstromingsdreiging (LCO)³.
- Afstemming, zowel in preparatiefase als respons, met BZK en algemeen bestuurlijke kolom (veiligheidsregio's) is cruciaal
- De gegevens moeten ook centraal beschikbaar zijn, zodat bij opschaling naar nationale coördinatie er op beide niveaus gelijk informatie beschikbaar is.
- In bijvoorbeeld het researchproject Flood Control 2015 wordt geïnvesteerd in het moderniseren van de inzet van (on line) gegevens in crisissituaties en het monitoren van de keringen zodat tijdig geanticipeerd kan worden.
- Daarnaast is het gewenst dat in crisissituaties vertegenwoordigers van waterschappen en RWS inbreng kunnen leveren in de besluitvorming. Zowel de waterschappen als RWS wijzen uit hun midden voor elke regio een aanspreekpunt hiervoor aan.

Consequenties

- De gegevens van de waterbeheerders moeten beschikbaar en bruikbaar zijn voor de veiligheidsregio's. Daarvoor is overleg en ontwerp nodig.
- De rol van de waterbeheerders in de veiligheidsregio's dient duidelijk te zijn. Dit wordt geregeld via samenwerkingsovereenkomsten met de waterbeheerders. Deze worden (4/6)jaarlijks geactualiseerd. In deze plannen is minimaal vastgelegd: bestuurlijke samenwerking, operationele samenwerking, gezamenlijk oefenen en onderlinge en externe communicatie.

Vanaf 2010 wordt in gemeentelijke bestemmingsplannen en in structuurvisies van Rijk en provincies gericht aandacht gegeven aan de ruimtelijke doorwerking van de preparatiemaatregelen.

Aandachtspunt 5d.1

In de synthesebijeenkomst werd aangegeven dat het op orde hebben van bestemmingsplannen en structuurvisies in 2010 te ambitieus is. Daarom is bovenstaande tekst gewijzigd in een

³ Dit orgaan van waterbeheerders (RWS en waterschappen) zal verantwoordelijk zijn voor de informatievoorziening bij dreigende overstromingen.

Argumenten

- De rampenbeheersingsplannen zijn voor een deel gebaseerd op fysieke omstandigheden, zoals infrastructuur ten behoeve van evacuatie, bescherming vitale functies, vluchtplaatsen. De functies van deze voorzieningen moeten vast gelegd worden, zodat wijziging onderhevig wordt aan toetsing via het RO-instrumentarium van de gemeenten.

Consequenties

- De voorgestelde beleidskeuze zal moeten worden afgestemd met de nieuwe wet op de Ruimtelijke Ordening.

5.2 Risicocommunicatie en handelingsperspectieven

Het kabinet heeft aangegeven dat de overheid beleidskaders ontwikkelt om goed voorbereid te zijn op een ramp. Individuele burgers en organisaties kunnen ten tijde van een ramp ook zelf veel doen. Ten einde de eigen verantwoordelijkheid van burgers te vergroten, moet de overheid burgers ook in staat stellen deze verantwoordelijkheid te nemen en over te gaan tot (zelf)redzaam⁴ gedrag. Het bieden van handelingsperspectieven en het wegnemen van belemmerende factoren voor (zelf)redzaam gedrag zijn belangrijk.

De overheid dient in staat te zijn om voldoende hulpverleningscapaciteit te ontwikkelen, zodat de burger in nood altijd een beroep kan doen op hulpverleningsdiensten. Gezamenlijk oefenen is een zeer effectief middel om het handelingsperspectief levend te maken en te houden.

Een eerste verkenning leidt tot volgende uitgangspunten:

1. Burgers bereiden zich alleen voor op risico's die zij serieus nemen.
2. Feitelijke kennis over een risico is niet van invloed op de perceptie van burgers.
3. In geval van een ramp zullen burgers niet automatisch vluchten, in paniek raken en plunderen. Veel aannemelijker is dat zij te hulp zullen schieten en zich vervolgens niet meer zomaar laten wegsturen door de hulpverleningsdiensten wanneer deze ter plaatse komen.
4. Hulpverleningsdiensten beschikken, zeker in de opbouwfase, niet over voldoende capaciteit op de plaats van het incident.
5. De overheid moet vertrouwen op de capaciteit van haar burgers.

⁴ (Zelf)redzaamheid zoals hier bedoeld is het vermogen van burgers om met behulp van alle daartoe geëigende middelen, georganiseerd dan wel spontaan, zichzelf en/of anderen te helpen bij de voorbereiding op- en gedurende situaties van crises en rampen. Dit in aanvulling op, of in plaats van, de reguliere hulpverlening, ter voorkoming of beperking van gevolgschades.

Burgers hebben in de voorbereiding op een (overstromings)ramp ook een eigen verantwoordelijkheid. Als minder zelfredzame burgers afhankelijk zijn van anderen (b.v. zorginstelling), dan is de overheid nadrukkelijker aan zet.

Het Rijk onderzoekt in welke mate gerekend mag worden op de "zelfredzaamheid" van de burgers en welke voorwaarden de overheid moet vervullen om dit mogelijk te maken (voorlichting, hulpmiddelen).

In het licht van het bovenstaande is risicocommunicatie erg belangrijk.

Aandachtspunt 5e.1

Er is discussie over de betekenis van "eigen verantwoordelijkheid".
Is de tijd rijp om de burger te informeren? Wat wordt van de burger verwacht? Wat zit er in de noodkoffer?
Kortom, heeft de burger een reëel handelingsperspectief?

Een adequate voorbereiding van de bestuurders, professionals en burgers wordt gestimuleerd door een combinatie van voorlichting over de risico's en over het handelingsperspectief. Voordat gecommuniceerd wordt met burgers over mogelijke evacuaties of opvang, moeten de overheid en de professionals de lokale situatie doordacht hebben en de voorwaarden (vluchtroutes, shelters, etc) op orde hebben.

Argumenten

- Bestuurders zijn nu soms huiverig om met de eigen inwoners te communiceren over risico's in de lokale situatie, omdat ze paniek vrezen of kritiek op het onvoldoende voorbereid zijn van de rampenorganisatie op overstromingen. Het doordenken van de lokale (overstromings)risico's, bijbehorende scenario's en het maken van afspraken over hoe te handelen, zoals dat nu in het kader van TMO sterk gestimuleerd wordt, helpt om bestuurders en professionals in staat te stellen aan hun wettelijke plicht tot risicocommunicatie met de eigen inwoners te voldoen.
- Bestuurders en professionals zullen, naast planvorming, ook moeten zorgen voor fysieke en technische maatregelen die nodig zijn. Denk hierbij aan het aangeven van vluchtroutes, het bouwen of benoemen van shelters, het op orde krijgen van de risicokaarten, het mede vormgeven van persoonlijke noodkoffers.
- Als bestuurders en professionals aan deze randvoorwaarden hebben voldaan, is het zinvol en verantwoord om inwoners op te roepen zich te verdiepen in het persoonlijke risicoprofiel, en het eigen plan om zich zo nodig in veiligheid te brengen.
- Waarbij het nuttig en nodig is tevens besluiten te nemen t.a.v. het versterken van de sociale interactie en sociale netwerken rond individuele burgers. Sommige inwoners lopen zelf geen gevaar, maar kunnen wel andere helpen. En bij grootschalige evacuaties zijn het juist vrijwilligers die 'burenhulp' verlenen, die evacuaties tot een succes maken.

Consequenties

- Actief communiceren over lokaal overstromingsgevaar, ten einde de zelfredzaamheid van inwoners te bevorderen, werkt zéér bewustzijnsverhogend.
- Daarmee wordt tegelijkertijd vanzelfsprekend de mate van voorbereid zijn van de overheid kritisch onder de loep genomen. Als hier nog gaten in bestaan, zal dat onder meer door de media worden uitvergroot. Een parate burger is een mondige en kritische burger.
- Gevolg hiervan kan enerzijds zijn dat lokale bestuurders meer haast maken met preparatie, anderzijds weerstand. Het Rijk kan de weerstand verminderen door de helpende hand te bieden.
- Het verhoogd bewustzijn dat ontstaat in de preparatie, kan ook een – positief – effect hebben op proactie en preventie.
- Oefenen werkt bij dit alles het beste om de mate van geprepareerd zijn uit te proberen. Als oefenen in de openbaarheid plaatsvindt, heeft dit direct effect op het bewustzijn bij derden (burgers en bedrijven).
- Verhoogd waterveiligheidsbewustzijn werkt versterkend op sociale cohesie en sociale verbanden, zeker als oefenen wordt uitgebreid tot buurtniveau.
- In de meeste EU-Lidstaten vindt de communicatie over overstromingsrisico's, zowel tussen professionals als met burgers en bestuurders, plaats met gebruik van risicokaarten. In het kabinetsstandpunt RBO is onderkend dat de informatie op de bestaande risicokaarten aanmerkelijk moest worden verbeterd met de toegenomen inzichten in overstromingsgevolgen. Dit is gebeurd met het online gaan van een nieuwe generatie kaarten op 1 februari 2008. De EU-richtlijn Overstromingsrisico's stelt nog nadere eisen aan de weergave van mogelijke overstromingsdieptes en overstromingsschade. Deze zullen in de periode 2008-2011 worden doorgevoerd.

.....
Beleidskeuze 5g
Oefenen

Onder leiding van het waterschap wordt in elke relevante veiligheidsregio elke vier jaar een multidisciplinaire oefening (in samenwerking met de veiligheidsregio) gehouden van een overstromingsdreiging of ramp. Ook wordt in principe elke zes jaar een nationale oefening gehouden.

.....
Beleidskeuze 5h
Controle of voorbereiding op orde

Binnen de waterkolom wordt in elke relevante veiligheidsregio zeer frequent gecontroleerd of de voorbereiding op een overstromingsramp op orde is.

Argumenten

- Uit de verkenning en naar aanleiding van voorbeelden uit het buitenland is geconstateerd dat het zinvol is om te oefenen. Het geeft inzichten in de zwakke plekken van de rampenbeheersing, oefening baart kunst en het bevordert het waterbewustzijn/gedrag.
- Daadwerkelijk oefenen kost veel tijd en geld. Daarom wordt het aantal oefeningen zo laag mogelijk gehouden. Binnen de waterkolom wordt wel zeer frequent (bijvoorbeeld vier maar per

jaar) gecontroleerd of de voorbereiding op een overstromingsramp op orde is.

- Oefenen is wel een zeer effectief bewustzijnsverhogend middel.

NB. Na een overstroming zal een groot gebied weer leefbaar en bewoonbaar gemaakt moeten worden. De TMO ontwikkelt hiervoor een strategie die rond de zomer wordt verwacht.

5.3 Bestaande ruimtelijke reservering

Vanaf 2000 heeft het idee bestaan om een bewezen methode opnieuw in te voeren om overstromingen in kwetsbare gebieden te vermijden: de inzet van zogeheten overlaten (noodoverloopgebieden). Hierbij komen bovenstroomse, extensief gebruikte gebieden tijdelijk opzettelijk onder water, een aanpak die in de negentiende eeuw en ook nog tot ruim in de twintigste eeuw in zwang was. Van de drie gereserveerde gebieden langs de grote rivieren is er één nog van kracht: die voor de Beersche Overlaat.

.....
Beleidskeuze 5i
Geen reden voor verlenging ruimtelijke
reservering noodoverloopgebieden

Er lijkt geen reden te zijn om de ruimtelijke reservering van de Beersche Overlaat als noodoverloopgebied (van kracht tot 2011) te verlengen.

Argumenten

- De technische invulling van de maatregel is te onzeker. Zowel het kiezen van de juiste locatie en met name het kiezen van de juiste timing van de inzet is té onzeker voor een structurele reservering.
- In de afgelopen jaren is gebleken dat de opvattingen over het op voorhand aanwijzen van noodoverloopgebieden aanzienlijk zijn veranderd, waardoor het niet mogelijk is gebleken om tot een gedragen aanpak te komen.
- Dijkkringen met verschillende normhoogten zijn principieel anders dan noodoverloopgebieden. Het is niet zo dat een dijkkring met een lagere norm per definitie eerder overstroomt dan een dijkkring met een hogere norm. Dat hangt af van de toevallige omstandigheden bij een hoogwater. Een kenmerk van het aanwijzen van noodoverloopgebieden is ook dat er een bewuste keuze vooraf wis gemaakt, inclusief b.v. een regeling voor het afhandelen van de schade.

Aandachtspunt 5i.1

De discussie over rampenbeheersing bij overstromingen is gestart in het jaar 2000 met de agendering van de zogeheten *noodoverloopgebieden* (een gebied zodanig ingericht dat bij een mogelijke overstroming het kan worden ingezet om gecontroleerd te laten overstromen en dat daarbij dus beperkte schade zal ontstaan) lang de Rijn en de bedijkte Maas in Gelderland en Noord-Brabant. De Kamer heeft zich, gevoed door aanzienlijke maatschappelijke weerstand in met name Gelderland, steeds zeer kritisch opgesteld over nut en noodzaak van deze optie. Als gevolg

hiervan is het aanvankelijke pakket van ruim 10 noodoverloopgebieden uitgedund tot 3 gebieden en later tot nog maar één gebied: de Beersche Overlaat aan de Brabantse Maas. De wens bestaat om deze te schrappen. Het eerder aangegeven (en onacceptabele) risico blijft echter bestaan. Er zal dus duidelijk een concreet alternatief voorgesteld moeten worden en niet een nieuwe proefballon (zoals compartimentering of concept overstroombare dijken).

Bijlage A Beschrijving van aan WV21 gerelateerde projecten

A.1 Waterplan

De Watervisie (2007) is het begin van een proces dat toewerkt naar een plan voor een klimaatbestendige waterhuishouding van Nederland: het Nationale Waterplan in 2009. Het Nationale Waterplan verschijnt één keer per zes jaar en legt de hoofdlijnen van het nationale waterbeleid vast.

A.2 Richtlijn Overstromingsrisico's

De Richtlijn Overstromingsrisico's zorgt ervoor dat overstromingsrisico's op Europees niveau in kaart worden gebracht en dat landen beter kunnen samenwerken om overstromingen te beheersen.

A.3 Adaptatieprogramma Ruimte en Klimaat

Het Rijk is met het programma Adaptatieprogramma Ruimte en Klimaat (ARK) gestart. Het doel van het programma is om een strategie en agenda te ontwikkelen. Deze dienen als basis om besluiten te nemen over de financiering en uitvoering van maatregelen die bijdragen om Nederland klimaatbestendig te maken.

A.3.1 Afwegingskader Klimaatbestendige Inrichting

Het kabinet geeft in het Beleidsprogramma aan dat zij - op basis van een lange termijn onderzoek naar de kwetsbaarheid van de Ruimtelijke Hoofdstructuur - uitgangspunten zal opstellen voor een klimaatbestendige inrichting. Er zal een afwegingskader komen om de klimaatbestendigheid te vergroten van grootschalige projecten, ruimtelijke ontwikkelingen en investeringsprogramma's. Dit rijksinstrument zal onder verantwoordelijkheid van de minister van Ruimte en Milieu tot stand komen. Bedoeling is om dit instrument eind 2008 vast te stellen.

A.3.2 Aandacht voor Veiligheid

Het project Aandacht voor Veiligheid (AVV) is onderdeel van het nationaal Adaptatieprogramma Ruimte en Klimaat. Het project gaat over de invloed van langetermijnveranderingen zoals klimaatverandering, ruimtegebruik, bestuurlijke veranderingen en sociaal-economische trends op de waterveiligheid van Nederland. De combinatie van waterkennis en ruimtelijke ordening staat centraal in deze studie.

A.4 Nationale Veiligheid

De rijksoverheid heeft een strategie ontwikkeld om de nationale veiligheid te versterken. Door samen met andere partijen risico's in kaart te brengen, te prioriteren en de benodigde maatregelen te

nemen, wordt Nederland weerbaarder bij dreigingen zoals griep-pandemieën en terroristische aanslagen.

Ons land kan op talloze manieren worden bedreigd. Al deze dreigingen zetten de nationale veiligheid onder druk. De nationale veiligheid is in het geding als vitale belangen van de Nederlandse staat en samenleving zo geschaad worden dat er maatschappelijke ontwrichting kan optreden. Die vitale belangen zijn: territoriale veiligheid, economische veiligheid, ecologische veiligheid, fysieke veiligheid en sociale en politieke stabiliteit.

A.5 Veiligheid Nederland in Kaart

Het doel van Veiligheid Nederland in Kaart (VNK) is voor de situatie in 2006 inzicht te geven in de kansen, gevolgen en risico's van overstromingen in Nederland. De resultaten worden in 2010 verwacht. De gegevens die uit VNK beschikbaar komen, zijn niet van toepassing op toekomstige situaties.

A.6 Omgaan met Overstromingsrisico's

In het onderzoek "Omgaan met overstromingsrisico's" (PROmO) wordt aandacht geschonken aan de omslag van het denken aan veiligheid in termen van kansen naar veiligheid in termen van risico's. De hoofdvraag binnen het onderzoek is wat deze omschakeling in denken van kansen(reductie) naar een risicobenadering betekent voor beleid.

Binnen het onderzoek zijn vier onderzoekssporen gedefinieerd: het bestuurlijk-institutionele, het sociaal-psychologische, het sociaal-economische en het technisch-wetenschappelijke spoor. Vervolgens worden deze aspecten geïntegreerd.

A.7 Ruimte voor de Rivier, Maaswerken, Zwakke Schakels, Hoogwaterbeschermingsprogramma

De primaire waterkeringen worden periodiek getoetst op hun sterkte, onderhouden en waar nodig versterkt. De in 1996 vastgestelde Wet op Waterkering biedt hiervoor de grondslag. Op 19 september 2006 is de Tweede Kamer geïnformeerd over de resultaten van de tweede toetsing van de primaire waterkeringen. Uit de toetsing kwam naar voren dat bijna een kwart van deze keringen niet voldoet. Voor de 89 maatregelen die volgens de tweede toetsing om een investering van rijkszijde vragen is 1,6 miljard euro noodzakelijk. De urgentie van de reeds lopende projecten zoals de PKB Ruimte voor de Rivier, de Maaswerken, de aanpak van de Zwakke Schakels langs de kust en ook het Hoogwaterbeschermingsprogramma staat in WV21 niet ter discussie.

A.8 Verzekerbaarheid

Er zijn verschillende redenen waarom bekeken wordt of bepaalde onverzekerbare schade particulier te verzekeren is. Op dit moment is er na rampen vaak een langdurig debat over de schuldvraag (aansprakelijkheid). Omdat de aansprakelijkheid vaak moeilijk vast te stellen is, ontstaat al snel druk op de overheid om schade te compenseren.

De planning van innemen standpunt verzekerbaarheid en verschijnen nota Waterveiligheid zal gelijk oplopen.

A.9 WINN

De toenemende druk op ruimte, plus de klimaatwijziging, vragen om een nieuwe koers. Hoe blijven we verzekerd van voldoende en schoon water, en houden we tegelijk onze voeten droog in een land, dat aantrekkelijk is om in te leven? Voor een antwoord heeft Rijkswaterstaat een innovatieprogramma: WaterINNOvatiebron (WINN). Dit innovatieprogramma is het platform voor de wateruitdaging waar Rijkswaterstaat in de toekomst voor staat. Maar nadrukkelijk niet alleen: WINN zoekt met de maatschappij, het bedrijfsleven en de wetenschap naar duurzame en innovatieve combinaties van ruimtegebruik en veiligheid. Op technologisch vlak, maar ook op het terrein van procesinnovaties. Deze andere aanpak betekent dat Rijkswaterstaat als publieksgericht netwerkmanager vanaf het begin de dialoog aangaat met maatschappij, bedrijfsleven en wetenschap. Zonder voorgekookte plannen, maar met de intentie de weg naar innovatie in volledige samenspraak te gaan.

A.10 Randstad Urgent

De Randstad weer aan de top brengen als duurzame, economisch sterke regio, door besluitvaardigheid en bestuurlijke daadkracht te organiseren. Dat is het doel van Randstad Urgent, het programma waar het kabinet samen met de regio de schouders onder zet.

De basis voor het programma Randstad Urgent wordt gevormd door harde, bestuurlijke afspraken die zo'n veertig bestuurders hebben gemaakt. Twee afspraken daarvan gaan over de compartimenteringsstudie en de versterking van de zwakke schakels.

A.11 Zuidwestelijke Delta

In de ZW Delta wordt – met behoud van de veiligheid tegen overstroming – gewerkt aan terugkeer van de estuariene dynamiek, om de rijke natuurlijke waarden en het natuurlijke productievermogen van dit Deltagebied zoveel mogelijk te herstellen en te behouden. Hierbij wordt gekeken naar de mogelijkheden van meeliften van gebruiksfuncties, waarbij een impuls wordt gegeven aan de ruimtelijke kwaliteit, de regionale economie en de gebiedsontwikkeling. E.e.a. vanuit de 'people, planet, profit' –gedachten.

A.12 IJsselmeergebied

Doelstelling van dit beleidskader IJsselmeergebied is een klimaatbestendig en veilig watersysteem, een vitaal en robuust ecosysteem en een hoogwaardige ruimte lijk inrichting. Kortom: een veilig, mooi en waardevol IJsselmeergebied.

Op basis van vier peilers, veiligheid – zoetwatervoorziening – ecologie – ruimtelijke ontwikkeling, is een concept beleidskader voor het IJsselmeergebied opgesteld. Tot de zomer van 2008 zal middels interactie met de regio en experts het concept beleidskader verder worden besproken en eventueel worden uitgewerkt. In het najaar van 2008 zal het definitieve beleidskader aan de Tweede Kamer worden verzonden.

A.13 Flood Control 2015

Zoals de Kabinetsvisie op het waterbeleid 'Nederland veroveren op de Toekomst' aangeeft: Het is van levensbelang om een calamiteit vroegtijdig te zien aankomen en potentiële overstromingsrisico's goed te kennen. De innovaties van het programma Flood Control 2015 zorgen ervoor dat de juiste informatie op het juiste moment beschikbaar is om effectievere en efficiëntere beslissingen tijdens (dreigend) hoogwater te kunnen nemen. Het programma Flood Control 2015 heeft drie doelen: grotere waterveiligheid door betere risicobeheersing, impulsen voor de economie, impulsen voor de Human Capital Roadmap.

Bijlage B Deelnemers en werkwijze synthesebijeekomst

B.1 Synthesebijeekomst 17 april 2008

In het kader van het project Waterveiligheid 21e eeuw, is door het Ministerie van Verkeer en Waterstaat, DG Water, een synthesebijeekomst georganiseerd, om voorgestelde beleidskeuzes te bespreken. De bijeenkomst vond plaats in de middag van 17 april 2008, in het Kurhaus, Scheveningen.

B.2 Deelnemers binnenring

Tijdens de bijeenkomst werd gewerkt in een binnenring en een buitenring. Deelnemers in de binnenring waren: de heer Bijlsma (RWS), mevrouw Clabbers (BZK), de heer Eijgenraam (CPB), de heer Feringa (DGW), mevrouw Van de Geer (DGW), de heer Gijzel (VNG), de heer De Haan (RWS WD), de heer Ten Hoeve (VROM), de heer Van Ierland (Universiteit Wageningen), de heer Kok (ENW, HKV), de heer Kraaij (UvW), de heer Meijerink (Radboud Universiteit), de heer Moers (FIN), de heer De Mooij (DGW), de heer Van der Most (Deltares), de heer Nij Bijvank (LNV), mevrouw Nijhof (DGW), mevrouw Noordam (DGW), de heer Overbeek (ACW), de heer Parmet (Deltacommissie), de heer Stive (TUD), de heer Timmermans (IPO) en de heer Vrijling (TUD).

B.3 Werkwijze

Voorafgaand aan de bijeenkomst, hebben de deelnemers het synthesedocument, met voorgestelde beleidskeuzes, als resultante van het beleidsontwikkelingstraject WV21, voor het geactualiseerde waterveiligheidsbeleid, ontvangen. Deze voorgestelde beleidskeuzes zijn systematisch besproken met de deelnemers in de binnenring. Per hoofdstuk van het synthesedocument kregen ook de deelnemers in de buitenring de gelegenheid om aanvullingen te doen. De bijeenkomst werd gefaciliteerd door Harm Albert Zanting (ARCADIS).

Naar aanleiding van de discussies over de voorgestelde beleidskeuzes ontstond er een scherp beeld over de onderwerpen waarover overeenstemming bestaat, en over welke onderwerpen nog aanvullend onderzoek gedaan zou moeten worden, of verder gediscussieerd zou moeten worden.

B.4 Resultaten van de bijeenkomst

De resultaten van de bijeenkomst zijn verwerkt in het aangepaste synthesedocument, dat u eveneens toegestuurd krijgt / heeft gekregen. De voorgestelde beleidskeuzes zijn aangescherpt, argumenten zijn toegevoegd en aangepast en openstaande discussiepunten zijn opgenomen in kaders.

Uw aanvullingen en/of commentaar naar aanleiding van de
bijeenkomst of naar aanleiding van het aangepaste document, zijn van
harte welkom. U kunt die doorgeven aan Isabel van de Geer,
projectleider WV21.